

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 20/16925-80
Saksbehandler Ingunn Dahlseng Håkonsen

Utvalg	Møtedato
Fylkesutvalget	07.10.2025

Uttalelse til høring og offentlig ettersyn av forslag til kommunedelplan for E18 Tvedestrand – Risør

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

- 1) Fylkesutvalget er positiv til gjenbruk av dagens E18 i nytt planforslag mellom Tvedestrand og Risør.
- 2) Fylkesutvalget anbefaler at bestemmelsene til kommunedelplaner utformes tydelig, slik at viktige hensyn og krav sikres oppfølging i videre detaljregulering, jamfør saksframlegg.
- 3) Fylkesutvalget ber Nye Veier om å nyttiggjøre seg innspillene videre i planprosessen.

Vedlegg

E18 Tvedestrand Risør plankart-TVEDESTRAND

E18 Tvedestrand Risør -plankart-RISØR

E18 Tvedestrand Risør planbestemmelser

E18 Tvedestrand Risør planbeskrivelse

E18 Tvedestrand Risør -KU-hovedrapport

E18 Tvedestrand - Gjerstad - innspill til høring av planprogram og utvidet plangrense

Sammendrag

Nye Veier har lagt forslag til kommunedelplan for E18 Tvedestrand–Risør ut på høring. Planen bygger på gjenbruk av dagens E18 og omfatter en korridor på ca. 15 km mellom Rødmyr og Akland.

Fylkeskommunedirektøren er positiv til gjenbruk av dagens E18 i nytt planforslag. Det anbefales at bestemmelsene til kommunedelplaner utformes tydelig, slik at viktige hensyn og krav sikres oppfølging i videre detaljregulering. Dette gjelder særlig kulturminner, friluftsliv, vannmiljø og vilt. Forslaget er i tråd med mål i Regionplan Agder 2030, og må følges opp med konkrete tiltak i reguleringsplanfasen.

Saksopplysninger

Nye Veier har lagt planforslag til kommunedelplan for E18 Tvedestrand- Risør ut på høring og offentlig ettersyn. I samme høringsbrev foreslås det oppheving av deler av gjeldende kommunedelplan for E18 Dørdal- Grimstad. Fristen er satt til 10.oktober 2025.

Historikk og forslagets bakgrunn

Et planforslag for E18 Tvedestrand – Bamble ble sendt ut på høring høsten 2021. Med bakgrunn i manglende tilslutning til dette forslaget, og lav samfunnsøkonomisk lønnsomhet, ble det gjennomført en verdioptimalisering i 2022. Denne rapporten baserte seg på gjenbruk av dagens E18.

Fylkesutvalget gav sin tilslutning i møte 9.5.2023 til at det ble utarbeidet et nytt planforslag hvor det ble utredet flere alternativer for gjenbruk av dagens E18 (se vedlagt). I konsekvensutredningen ble fire korridoralternativer vurdert, K10, K20, K30 og K40.

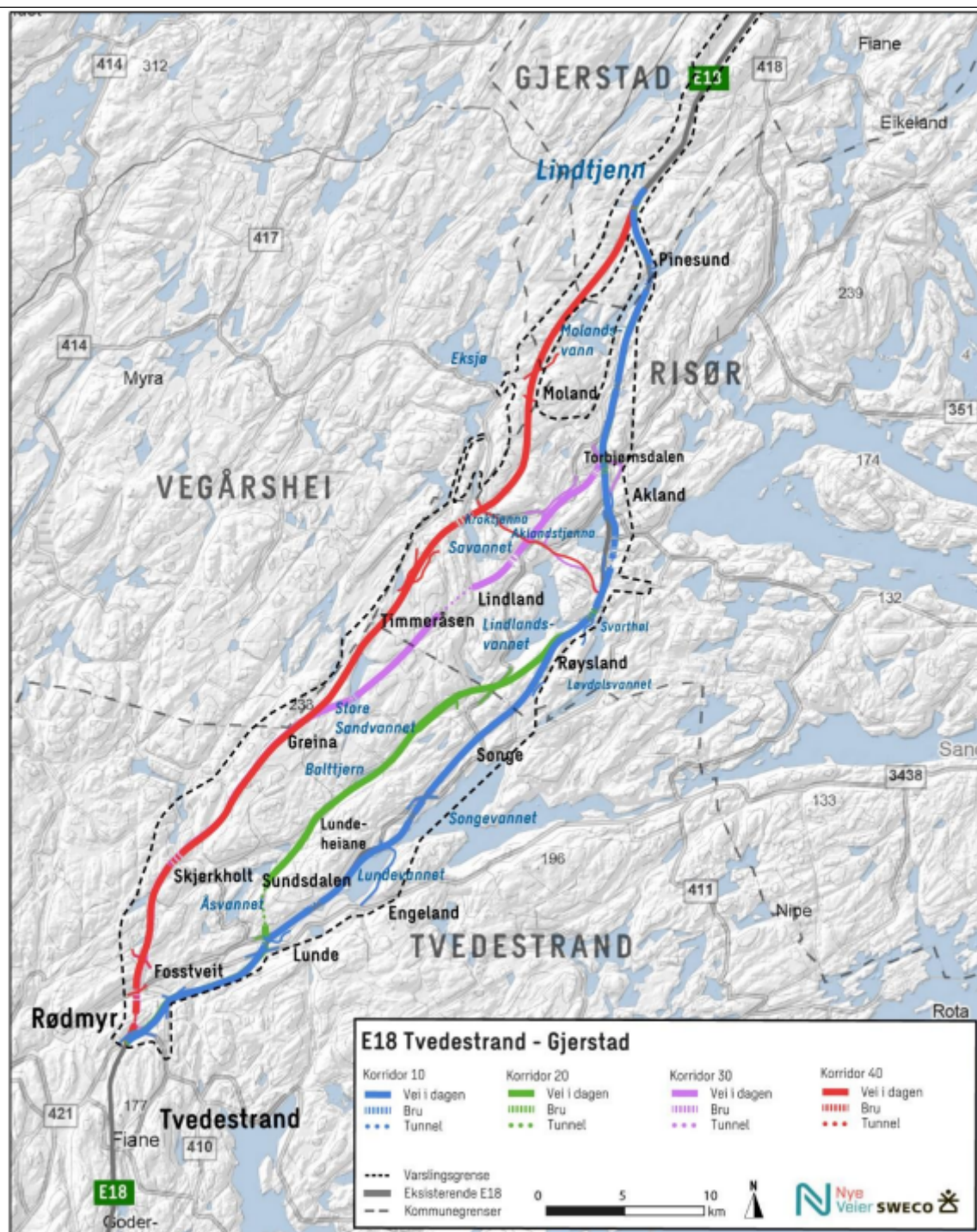
K20 ble anbefalt av Nye veier fordi det ble rangert som best i den samfunnsøkonomiske analysen, med lavest kostnad, størst grad av gjenbruk og minst negative konsekvenser for ikke-prissatte temaer. Denne strekningen går fra Rødmyr i Tvedestrand kommune til Akland i Risør kommune. Et utbedret alternativ, K20-1, ble videreutviklet med justeringer ved Lunde og Akland, og er lagt til grunn for kommunedelplanen som nå er på høring.

Strekningen mellom Akland og videre mot fylkesgrensen avventes planlegging av to grunner: strekningen har relativ god standard og Nye Veier prioriterer ikke strekningen på

Planforslaget inkludert illustrasjoner og digitalt kart ligger her:

<https://www.nyeveier.no/strekninger/e18/e18-tvedestrand-risoer/nye-veiers-forslag-til-kommunedelplan-for-e18-tvedestrand-risoer/>

nåværende tidspunkt.

Figur 1 Kartet viser de 4 alternative korridorer (K) som er utredet. Den utvalgte korridor 20 er markert med grønn linje. Den viser gjenbruk av eksisterende E18 unntatt mellom Lunde og Røysland. (Kilde: Nye Veier/Sweco)

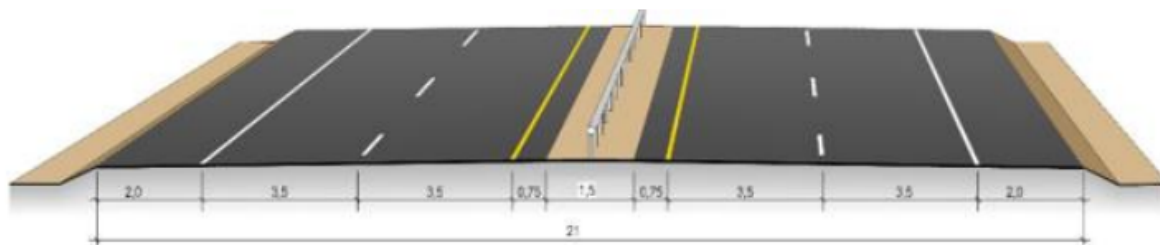
Planforslaget i korte trekk

Overordna mål for kommunedelplanen:

- 1) Høyest samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Vurdering av prissatte og ikke-prissatte verdier og konsekvenser.
- 2) Lavest mulig klimagassutslipp
- 3) Sertifisering etter BREEAM Infrastructure (minimum "Very Good").

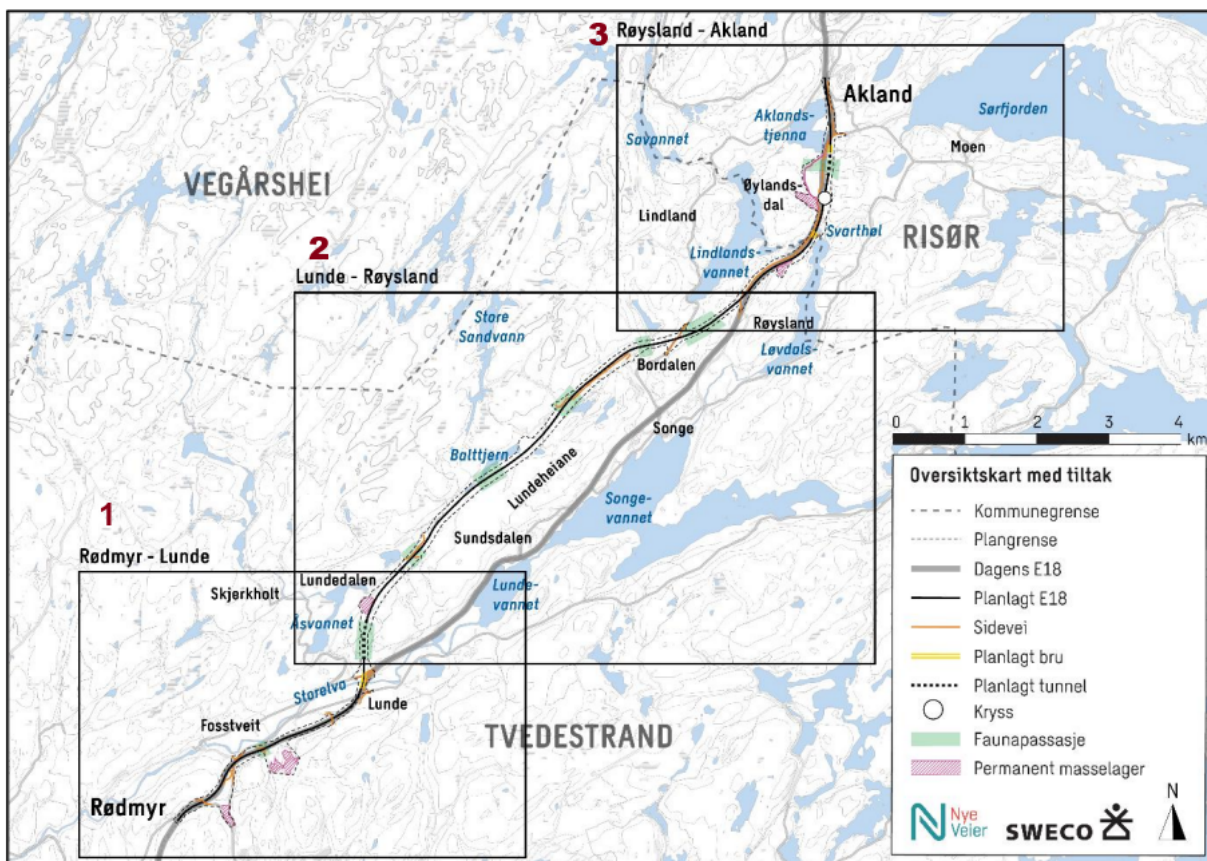
Det er brukt to prinsipper ved gjenbruk av E18: 1) breddeutvidelse for fremtidig E18 er lagt på en side av dagens vei, og 2) kurvatur følger dagens veikorridor.

I kommunedelplanen har detaljnivået vært rettet mot å fastsette de tekniske forutsetningene for hvordan veien skal utformes. Forslaget viser en korridor på ca. 15 km for fremtidig firefelts motorvei (veiklasse H3) med fartsgrense 100 km/t.

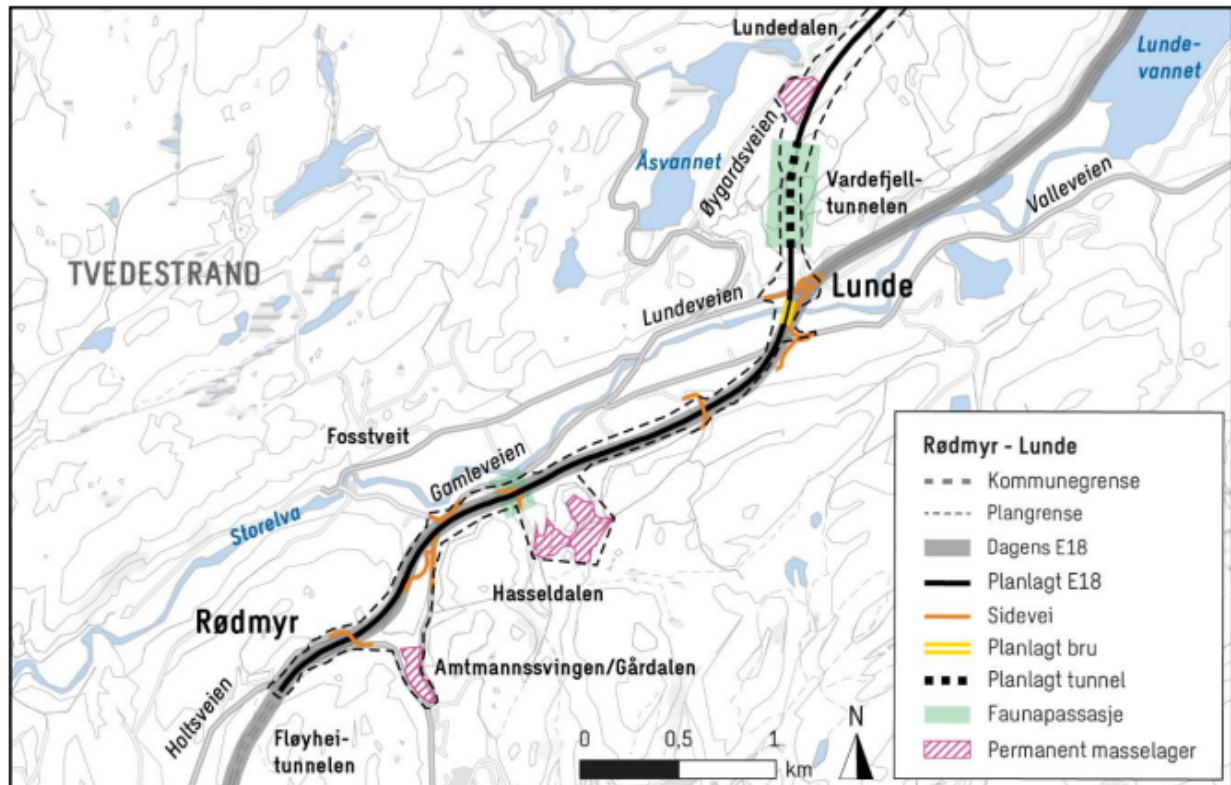
Figur 2 Tverrprofil for H3 (målt i meter) med 100 km/t. (Kilde: Statens vegvesen)

Det legges til rette for to tunneler, tre bruer og ett planskilt kryss ved Øylandsdal. Det er også planlagt sideveier, faunapassasjer, støyskjerming og gang- og sykkelvei, jf. oversiktskart under.

Figur 3 Kartet viser oversikt over forslaget K20, delt i 3 områder: 1) Rødmyr – Lunde, 2) Lunde – Røysland og 3) Røysland – Akland. (Kilde: Nye veier/ Sweco)

1) Delstrekning Rødmyr – Lunde

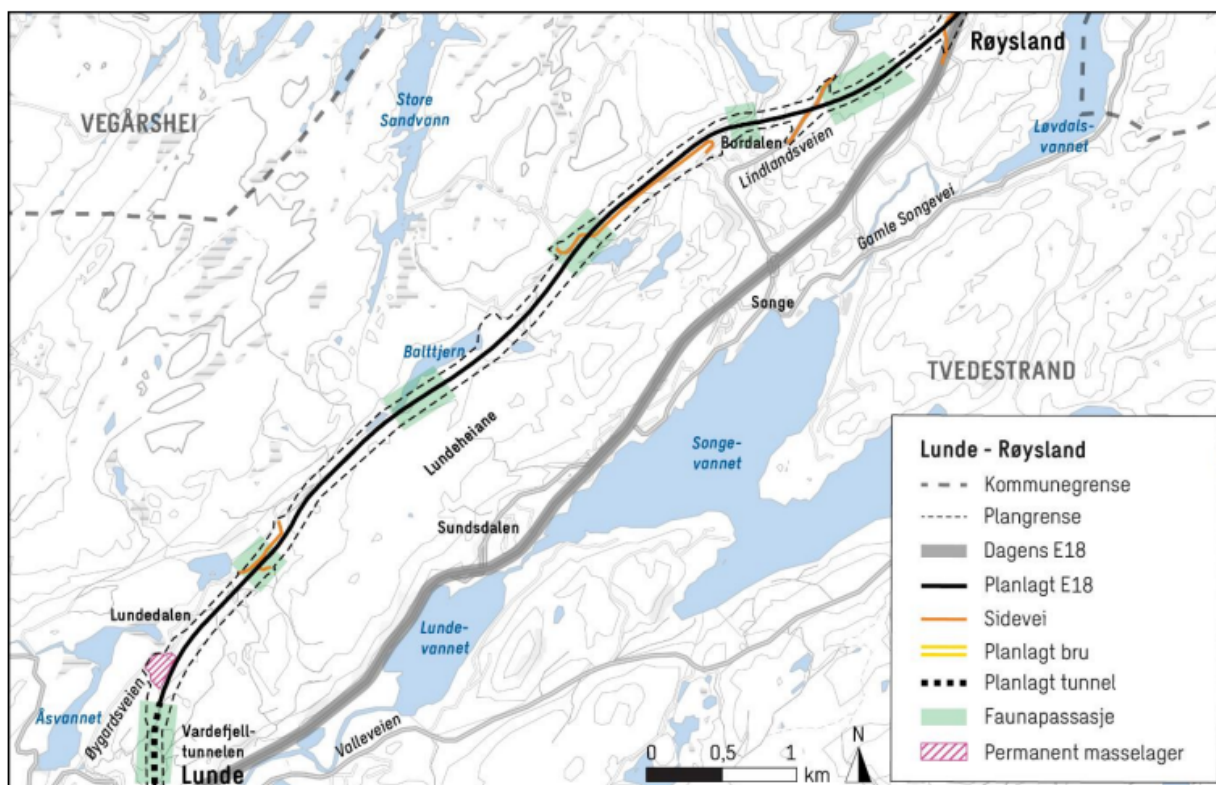
Figur 4 Illustrerer delstrekningen Rødmyr – Lunde med nøkkelinformasjon i teksten under.

- Delvis bruk av eksisterende E18, og ny europavei føres videre øst for dagens E18. Bru over Lunde forlenges. Deler av dagens E18 blir lokalvei, med tilpasninger for å sikre adkomst til eiendommer. Tunnel gjennom Lundeskogen og bru over bekker og mindre vassdrag.
- Utforming skal gi tilkobling til lokalveinettet og næringsområder. Kryss utformes med kollektivholdeplasser og gang- og sykkelforbindelser.
- Det planlegges faunapassasjer og tiltak for å ivareta biologisk mangfold. Ved Hasseldalen vil få større fjellskjæringer mot sør, men eksisterende landbruksveier mm. opprettholdes.
- Den nye trasé skal gi økt avstand til bebyggelse ved Rødmyr og Lunde, et tiltak for å redusere støybelastning. På den andre side vil noe bebyggelse på begge sider av tunellportalen ved Lunde kan bli berørt.

Figur 5 Illustrasjon av planlagt tunnelportal for E18 ved Lunde, sett mot nord. (Kilde: Sweco)

2) Lunde – Røysland

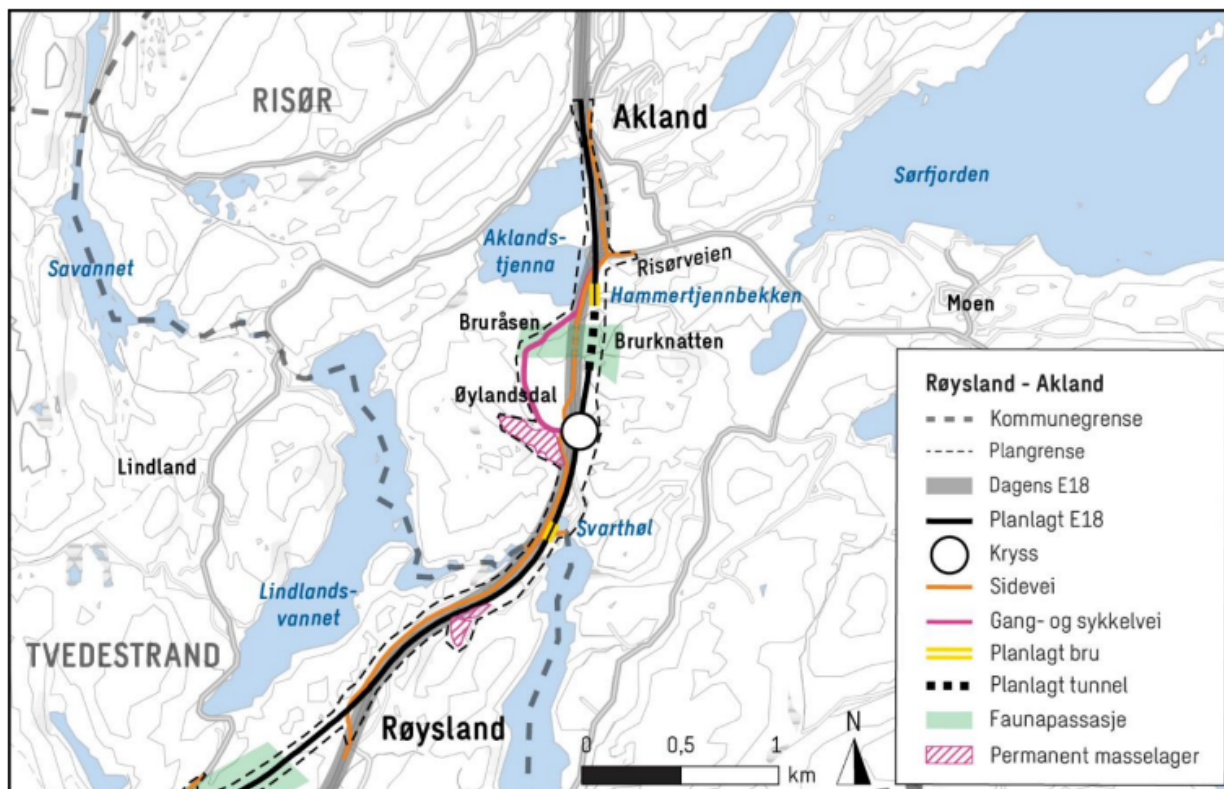
Figur 6 Illustrerer delstrekningen Lunde- Røysland med nøkkelinformasjon i teksten under.

- Ny E18 legges vest for dagens trasé og med toløpstunnel (500m) gjennom Øygardsdalen i sør. Masselagring ved tunnelportalen.
- Dagens E18 blir lokalvei, med enkelte omlegginger og tilpasninger.
- 6 ulike faunapassasjer planlegges, samt tiltak for å ivareta vannmiljø og dyreliv.
- Ny trasé gir økt avstand til bebyggelse ved Røysland, og reduserer støybelastning.

Figur 7 Illustrasjon som viser planlagt ny trase for E18 i Lundedalen, sett mot sør. (Kilde:Sweco)

3) Røysland – Akland (inkl. ny trase K20-1)

Figur 8 Illustrerer delstrekningen Røysland- Akland med nøkkelinformasjon i teksten under.

- Fremtidig E18 følger i hovedsak parallelt med dagens E18, noen avvik for å forbedre trafiksikkerhet og redusere miljøpåvirkning. Ny trasé (K20-1) er foreslått lengre mot vest, og vekk fra bebyggelsen ved Akland for å redusere støy og arealinngrep. På Røysland sammenfaller dagens E18 og fremtidig E18.
- Dagens E18 kobles til nytt kryss og opprettholdes som sidevei.
- E18 vil gå gjennom Brurknatten i toløpstunnel og krysser Hammertjennbekken på ny bru. Faunapassasjer legges over i tunnel og ved bru. Gang- og sykkelvei planlegges vest for Brurknatten, mellom nytt kryss og Vinterkjerr og med undergang for kryssing under E18.
- Tiltakene skal unngå utfylling i Aklandstjenna, men noe utfylling vil kreves i Svarthøl. Vannmiljøet skal ivaretas.

Figur 9 Illustrasjon av planlagt E18 og kryssløsning ved Øylandsdal. Sett mot nord.
(Kilde:Sweco)

Figur 10 Illustrasjon av E18 ved Vinterkjerr og kobling til Risørveien. Sett mot øst. (Kilde: Sweco)

Vurderinger

Fylkeskommunedirektøren mener at gjenbruk av eksisterende E18 er positivt, både økonomisk og miljømessig. Med tanke på nylige ras og ulykker langs den aktuelle strekningen, er det viktig med bedre beredskap og fremkommelighet, jf. hovedmål 1.8 i Regionplan Agder 2030. Planforslaget imøtekommer dette.

Bestemmelser til kommunedelplaner skal være klare og tydelige. Dette skal sette rammer og vilkår for arealbruken og videre utarbeiding av detaljreguleringsplan.

Fylkeskommunedirektøren mener at enkelte formuleringer i planbestemmelsene er vage, med ord som "bør", "kan", og "tilstrebes". Ved å styrke språkbruken i bestemmelsene kan kommunedelplanen bedre sikre at viktige hensyn blir fulgt opp i reguleringsplanen.

Fylkeskommunedirektøren anbefaler at dette følges opp videre.

Fylkeskommunedirektøren har videre følgende uttalelse som berører våre fagområder;

Friluftsliv:

Fylkeskommunedirektøren viser vedtatt regional plan for fysisk aktive liv i Agder (2024). Planen har som delmål å fremme aktivitetsvennlig arealplanlegging. En av strategiene er at alle innbyggere i Agder skal bo nærmere enn 500 meter fra tursti, turvei eller tilgjengelig grønnstruktur. Innenfor temaet friluftsliv har fylkeskommunedirektøren følgende vurdering:

Konsekvensutredningen for temaet friluftsliv gir et klart og godt bilde av de overordnede konsekvensene for friluftslivet. Planforslaget vil blant annet medføre barrierevirkninger, reduksjon i friluftslivsarealer, redusert tilgjengelighet til områder, økt støy og visuell påvirkning.

Planforslaget har noen juridiske føringer for friluftslivet, blant annet nevnes tverrforbindelser til stinett. Ifølge konsekvensutredningen er det usikkerhet om den faktiske påvirkning. Fylkeskommunedirektøren forventer at dette konkretiseres og følges opp i reguleringsplanarbeidet.

Hensynet til friluftsliv bør derfor sikres bedre i planbestemmelsene for å ivareta friluftslivsinteressene i videre detaljreguleringen med følgende grep:

- Det skal i reguleringsplanarbeidet vurderes om det er behov for ytterligere tverrforbindelser til eksisterende stinett (utover bestemmelsesområdene #B_2)
- Det skal i reguleringsplanarbeidet vurderes å etablere kompenserende tiltak der friluftsområder eller ferdselsårer går tapt eller vesentlig forringes.
- Det skal etterstrebes å opprettholde allmennhetens tilgjengelighet til viktig sti- og turveinett samt viktige friluftslivsområder i anleggsfasen.

Kulturarv

Agder fylkeskommune er regional kulturminnemyndighet og har forvaltningsansvaret for kulturminner og -miljø som dette forslaget berører. Fylkeskommunedirektøren er positivt til at dette forslaget vil ivareta Lundetunet ved at veien legges på vestsiden av dagens kryss.

Fylkeskommunedirektøren har følgende merknader til automatisk freda kulturminner:

- I dialog med Nye veier ved oppstart av planen, har arkeologiske registreringer blitt utsatt til det er valgt endelig korridor for ny E18, jf. Agder fylkeskommunes innspill til saken datert 9.5.2023.

Innenfor valgt korridor og avsatt planområde er det flere kjente automatisk freda kulturminner. Kun en liten del av arealet i kommunedelplanen er arkeologisk registrert. Det er derfor nødvendig med en arkeologisk registrering på neste plannivå, jf. undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9.

Fylkeskommunedirektøren gjør derfor oppmerksom på at forholdet til automatisk freda kulturminner ikke er avklart.

Fylkeskommunedirektøren har videre følgende vurdering og anbefalinger til selve planforslaget:

- Det anbefales å bevare mest mulig av Sørlandske hovedvei som går over Sørlandsporten. Ved sørsiden av Sørlandsporten må tørrmuren og oppstigningen til Sørlandske hovedvei gjerdes inn for å hindre at den blir ødelagt av kjøretøy og anleggsdriften. Dette bør innlemmes i bestemmelsene. Bestemmelse 2.7 skal tydeliggjøres ytterligere med konkrete tiltak for ivaretagelse.
- Den Sørlandske hovedvei krysser elven som renner mellom Aklandstjenna og Hammertjenna. Et kompenserende tiltak kan være å istandsette den gamle trebroen som går over elven. Den er i dag delvis bygget opp av gamle jernbanerester.
- Fylkeskommunedirektøren ber om at følgende blir innlemmet i bestemmelsene:
«Verneverdige bygninger og anlegg som skal rives må dokumenteres før rivning.»

Dokumentasjon må skje i samråd med fagpersoner hos Agder fylkeskommune og berørte kommuner.

- I videre utforming og prosjektering av tiltaket skal det gjøres nødvendige tilpassinger som ivaretar kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap, herunder visuelle kvaliteter og støyhensyn, samt sikrer en skånsom tilbakeføring av landskapet der eksisterende veianlegg fjernes. Fylkeskommunedirektøren anbefaler å innarbeide dette i en bestemmelse som sikrer kulturminnene/-miljøet på en god måte. Forslag til bestemmelse:

"Kulturmiljø: Tiltak som berører verneverdige kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap skal i videre planlegging og prosjektering tilpasses slik at visuelle

kvaliteter og landskapets karakter bevares. Dette skal dokumenteres og vurderes i neste plannivå."

Vilt

Konsekvensanalysen viser til at det samlet sett er K20 det beste alternativet for vilt, i stor grad fordi det er gjenbruk av E18. Konsekvensgraden er likevel middels negativt, det vil fortsatt være barriereeffekter ved planforslaget og tap av funksjonsområder. I forslaget er det satt av flere passasjer for vilt-/faunaovergang. Forslag til bestemmelse om faunapassasjer #B_5 og 3.7 anses som tilstrekkelig på dette plannivået. Utforming med funksjonskrav vil være neste skritt. Hvordan passasjene utformes, og eventuell flerbruk vil påvirke hvordan disse vil fungere i praksis.

Fylkeskommunedirektøren viser til tidligere dialog om vilt på denne strekningen og ønsker en god og konstruktiv dialog om tematikken fremover.

Samferdse

Fylkeskommunedirektøren viser til vårt innspill ved oppstart av planarbeidet, hvor det ble eksplisitt bedt om å utvide plangrensene til å omfatte ulike deler av fylkesveinettet.

Konsekvensen av ny E18 er at fylkesveinettet vil få endret situasjon, funksjon eller behov for oppgradering. Innspillet er delvis tatt til følge.

Yttergrensene i planen virker smale enkelte steder, det er bekymring for at det kan bli behov for mer areal i reguleringsfasen. Fylkeskommunedirektøren mener at dette bør tas høyde for allerede nå i kommunedelplanen da den setter rammer for arealbruken og skal være tydelig for berørte parter.

Vannmiljø

Regional plan for vannforvaltning ([Agder vannregion - Agder fylkeskommune](#)) og vannmiljø bør få større oppmerksomhet i forslaget enn det er lagt opp til i dag. Målet med vannforskriften og de regionale vannforvaltningsplanene er at miljøtilstanden i vann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Planbeskrivelsen beskriver flere usikkerhetsmomenter ved ivaretagelse av vannforekomstene og korridor 20 gir betydelig negativ konsekvens for vannmiljøet, blant annet for krisevannkilden for Risør.

Det er positivt at vannkvalitet og vassdraget er sikret gjennom bestemmelsene og skal være en del av beslutningsgrunnlaget i den videre detaljreguleringen.

Vannforekomstene skal bevares i tråd med vannforvaltningsplanen, og tiltak ikke skal medføre til at miljømålene ikke oppnås. Fylkeskommunedirektøren anbefaler at bestemmelsene til kommunedelplaner utformes tydelig, slik at viktige hensyn og krav sikres oppfølging i videre detaljregulering. av plankartet, må det innhentes kunnskap om dagens tilstand i vannforekomster, og påvirkningsgraden av nye tiltak må anslås og vurderes. Dette er forskjøvet til neste plannivå.

Ved varig forringelse eller risiko for manglende måloppnåelse, må vilkårene i § 12 være oppfylt for at tiltaket kan tillates. Økonomiske hensyn alene regnes ikke som overordnet samfunnsinteresse etter vanndirektivet.

Regionplan Agder 2030

Regionplan Agder 2030 har lagt vekt på bærekraft, lavere klimagassutslipp, gode levekår og styrket mobilitet og næringsutvikling. Kommunedelplanen for E18 Tvedestrand–Risør skal følge opp disse målene gjennom tiltak for miljø og gjenbruk av vei.

Gjenbruk av dagens vei kan få konsekvenser for barn og unges bomiljø, ferdsel og skolevei.

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren støtter gjenbruk av eksisterende E18. Det anbefales at planbestemmelsene styrkes for å sikre tydelig oppfølging av viktige hensyn knyttet til kulturminner, friluftsliv, vannmiljø, vilt og samferdsel i videre planarbeid.

Kristiansand, 22.09.2025

Tine Sundtoft
Fylkeskommunedirektør

Kristin Tofte Andresen
fylkesdirektør